

עוד: ילד אנגלי גורר צעצוע, אמו נושאת חח-אקלע

(המשך מעמוד 11)

השאר הוא כבר נחלת ההיסטוריה: התלויה בקאהיר, שיבת בני-גוריון משה-הבוקר, התקפת צה"ל של עזה בפברואר 1955, עיסקת-הנשק המיצרית-צ'כית משנת 1955, הפידאיון וסעולות-התגמול הגדולות, מיבצע-סיני.

ובעיקר: מירוץ-החימוש הנורא, הכולע כיום את מיטב פרי-עמלו של האזרח הישראלי, והמהווה סיבה מרכזית למשבר הכלכלי.

אפשר היה לקחת כי משהו יישב, לפחות אחר מעשה, ויסיק לקח מן הפרשה העגומה הזאת, אך תוך כמה שנים חזרה ממשלת ישראל על אותה שגיאה עצמה.

הפעם זה קרה באלג'יריה. בעצם הימים בהם החלו הבריטים לנטוש את תעלת-סואץ, בשלהי 1954, פרצה מלחמת השחרור של הפל"ן. העם האלג'ירי התקומם כדי להגשים את חלומה: עצמאות לאומית.

פרצה מלחמה ממושכת ונוראה, שהפילה למעלה ממיליון קורבנות — ושאותה ארץ מוכת-גורל לא החלימה ממנה עד היום.

מאותו רגע, בלי מחשבה שניה, הצטרפה ממשלת ישראל למאבק — נגד האלג'יריים.

מדוע? מה היא חשבה לעצמה? גאוני המחשבה המדינית הישראלית, גולדה מאיר ושמעון פרס, היו משוכנעים לחלוטין כי האלג'יריים ינצחו.

הם חזרו כתוכים על הסיפמות הצרפתיות: "לעולם לא נעזוב!" — "אלג'יריה היא חלק מצרפת!" — "האומה האלג'ירית היא אנדה!"

אמנם, במאה ה-20 לא היתה אף מלחמת-שחרור לאומית אחת נגד מדינה מערבית שלא הוכתרה בנצחון. אבל קברניטי ישראל אין אונם כרויה לבתי-קול ההיסטוריה.

על השיקול המדיני נוסף השיקול הבטחוני בטח-קצר. אחרי שפרשת-סואץ, משנת 1954, הולידה את מירוץ-החימוש הישראלי-מיצרי, היתה ישראל זקוקה לנשק.

צרפת חציעה את הנשק — תמורת שירותים. באופן הסתמנה האפשרות של התקפה צבאית ישראלית-צרפתית על מיצרים גם הישראלים וגם הצרפתים האמינו בתמימות עילאית כי המורדים האלג'יריים אינם לוחמי שחרור אמיתיים, אלא סוכנים מיצרים, שליחי "הרודן המיצרי". כניעת צרפת, כך חששו בירושלים, תהפוך את אלג'יריה לבסיס מיצרי, תרחיב את "האימפריה" של עבד-אל-נאצר.

לכן נכנסו להרפתקה. לשאח הזהרנו או את ממשלת ישראל כי כל שיקוליה מוטעים מיסודם. חורנו והזהרנו: **נצחון האלג'יריים הוא בלתי-ימנע.**

האלג'יריים אינם סוכנים של שום גורם זר. הם ידידי מיצרים — אך לא עבדיה. בקרב העם האלג'ירי, כמו בקרב העם התוניסי, אין קורטוב של שינאה לישראל.

מנהיגי המהפכה אינם אנטי-ישראלים. הם מוכנים לקבל בגלוי עזרה מידי ישראל, לקשור עימה קשרים תוך כדי מאבק.

אלג'יריה ירדנית עשויה, למחרת נצחונה, להיות למדינה הערבית הראשונה שתקיים יחסים גלויים עם ישראל. עובדה זו תקף על כפתונה של ישראל, תהיה שקולה כנגד כמה להקיימטוסים ועוצבות-שריון.*

אהבה לצרפת שינאה לישראל

ממשלת ישראל יכלה לבחור בין כמה וכמה דרכים של התקשרות עם אלג'יריה — קיצונית, מתונה, ומתונה-מאד. היא יכלה להתייצב במלוא שיעור-קומתה לימין מלחמת השחרור האלג'ירית, לתמוך בה באו"ם, לספק לה עזרה חיונית.

זה היה יוצר קשר של ידידות עמוקה, עושה רושם עמוק בעולם הערבי כולו, מוליד אקלים חדש בכל רחבי המרחב.

היא יכלה לבחור, תוך התחשבות ביחסיה עם צרפת, בדרך סחתי-קיצונית. למשל: להימנע מתמיכה מעשית באלג'יריים, אך לתמוך בעיקרון עצמאות אלג'יריה באו"ם.

פחות מזה: היא יכלה להיות ניטרלית באו"ם, אך לקרוא ליהודי אלג'יריה לעזור לפל"ן. היא יכלה, לכל הפחות, להישאר ניטרלית ולקרוא ליהודי אלג'יריה להישאר ניטרליים.

תחת זאת נכנסה הממשלה להרפתקה — הרפתקה שקיצוניתה הדהימה אפילו את הצרפתים, ועלתה בהרבה על כל רישויותיהם.

ממשלת ישראל היתה הדוברת העיקרית של הכיבוש הצרפתי באו"ם. (הצרפתים עצמם החרימו, כנראה, את כל ישיבות האו"ם על נושא זה.)

כל מנגנוני התעמולה של ישראל בעולם שירתו, ללא סייג, את המאמץ המלחמתי הצרפתי. **האירגונים הציוניים, אשר ינקו את השראתם מירושלים, הסיתו את יהודי אלג'יריה נגד לוחמיה-השחרור, והקימו אירגונים צבאיים שלקחו חלק פעיל במאבק נגדם.**

* הערכות אלה, אליהם חדרנו מעל עמודי העולם הזה במשך חודשים ושנים, התבססו על הידברות רצופה עם מנהיגי הפל"ן באירופה ובאמריקה. שלום כהן ואני נפגשנו כמה פעמים, בגלוי, עם שרי הממשלה האלג'ירית בגולה ועם נציגיה הרישמיים.

השלב הסופי של ההרפתקה האלג'ירית דמה לשלב הסופי של המאבק על הסואץ ב-1954: אחרי שממשלת הג'ול החליטה לנטוש את אלג'יריה, לא אמרה ממשלת ישראל נואש. **הוגים ישראליים תמכו בארא-היאם ובשאך כוחות-השחרור, שמרדו אף בממשלת פאריס וביקשו להמשיך במלחמה.**

ישראל הרגיזה את הג'ול, כשם שהרגיזה בסואץ את צ'רצ'יל. אירגוני-ההגנה הציוניים באלג'יריה עצמה הפכו, בשלב זה, חלק בלתי-נפרד מאירגון הטרור של הארא-היאם, ביחוד בעיר אוראן.

ממשלת ישראל באו"ם הוסיפה להסיף נגד האלג'יריים כאשר צרפת כבר ניהלה, בחשאי, משא-ומתן לשחרור הארץ. והתוצאה? גם היא כבר הפכה נחלת-ההיסטוריה. האלג'יריים ניצחו, כמובן, ניצחון מוחלט.

בין צרפת ואלג'יריה שוררת עתה ידידות חמה. כיום אין המנהיגים האלג'יריים שונאים את צרפת. אבל הם שונאים את ישראל.

אלג'יריה אינה בסיס מיצרי, ואינה חלק של "אימפריה נאצרית". היא מקיימת ידידות עם מיצרים, אך היא עצמאית לחלוטין.

יוזמת-השלום הראשונה בעולם הערבי לא יצאה מאלג'יריה, כי אם מתוניסיה השכנה, שמישקלה בעולם הערבי קטן לאין-שיעור ממישקל אלג'יריה.

הנוכחי בין ישראל ושכנותיה היא אפסית. אבל איבת אלג'יריה שרירה וקיימת, ויש לה השפעה רבה מאד על המאזן הבטחוני והמדיני.

ולעומת זאת: באלג'יריה של 1960, כמו בסואץ של 1954, הוחמצה הזדמנות היסטורית להעלות את יחסי ישראל-ערב על פסים חדשים. בשני המקרים הורחקו סיכויי השלום בשנים רבות.

עוד: צוואר הבקבוק של אילת

עתה חוזרת כל הפרשה בשלישית. דומה הדבר למעגלי-קסמים, החוזר על עצמו שוב ושוב — אלא שבכל פעם התנאים גרועים יותר.

בדרום-ערב מתנהלת מלחמת-שחרור. מלחמה זו מופנית נגד השלטון הבריטי, ונגד ממשלת-הכובות הפיאודלית אשר הבריטים מקחים לבססה שם.

השלטון הבריטי גוסס. הוא הגיע לשלב של פרשת-סואץ בראשית 1954, ופרשת אלג'יריה בראשית 1960.

האנגלים יודעים זאת. האו"ם יודע זאת. כל ברידת יודע זאת. אך ממשלת ישראל אינה יודעת.

היא לא תפסה עדיין כי בעדן מתחוללת מלחמת-שחרור, וכי זו תנצח. היא מאמינה עדיין כי לוחמי עדה הם "סוכנים נאצריים", וכי נצחונם פירושו "הצטרפות עדה לאימפריה הנאצרית". (האין זה מצלצל כמו תקליט ישן, שחוק ושבור?)

לכן היא מתייצבת בפה מלא לעזרת המאמץ הנואש של הבריטים להחזיק במקום. מכשירי-התעמולה שלה בעולם כולו מגויסים לטובת ההישארות הבריטית. שרה-החוק הישראלי נסע ללונדון כדי לשכנע את הממשלה הבריטית לבל תנטוש את המקום. הוא הכריז בכנסת כי הוא מתנגד ליציאת האנגלים, כל עוד לא הובטח שעבד-אל-נאצר לא יבוא במקומם.

מדוע? הטיעון הרישמי הוא פשוט וברור: **עדה חולשת על המוצא הדרומי מיס-סוף. אם יתבסס בעדה כוח עויין, הוא עשוי לחסום את צוואר-הבקבוק, לנתק את הקשר בין אילת ובין האוקיינוס ההודי.**

שיחרור עדה עשוי להחיש גם את שיחרור גיבוטי, בצד האפריקאי של המיצר. אם יפלו עדה וגיבוטי לידי הרודן המיצרי, יחזור מיסרץ אילת ויהיה מה שהיה לפני מיבצע סיני — אגם סגור. הוא ינותק מכל קשר עם העולם, וזלת אתופיה.

לכן צריכים לשדל את האנגלים, ואף להכריחם, להישאר בעדה. לכן צריכים לשדל את הצרפתים להישאר בגיבוטי. ואם זה לא יצליח — יש לעודד את האתיופים לכבוש את הנמל.

זהו קו ברור, ועל פיו פועלת ממשלת ישראל.

סיכוי של הרגע האחרון

ה באמת פשוט, וגם ברור. אבל, עם כל הכבוד לקברניטי ישראל, זה גם אוילי. זה אוילי, מפני שאין זה שחר זה סיכוי.

עדה תשתחרר בקרוב. גם גיבוטי תשתחרר, במקום או במאוחר. האנגלים יילחמו עד הרגע האחרון. הם מגינים על אינטרסים מוחשיים: על אוצרות הנפט האדירים שלהם. כפי שאמר הנציב העליון הבריטי לשעבר בעדה, בראיון ששודר אף בקול ישראל: אם "תלך" עדה, תלך" תימן. אם "תלכה" עדה ותימן, "תלך" הנפט הבריטי לכל אורך המיפרץ הפרסי. ואחר-כך "תלך" גם סעודיה.

האנגלים לוחמים על אוצרות של מיליארדים בלתי-ספורים. זה מובן, אך לא מובן מה אנחנו עושים שם.

כי שום דבר שיש בידינו לעשותו — לא ימנע את שיחרור עדה, ואף לא יעכב אותה.

כמו בסואץ, כמו באלג'יריה, אנחנו מהמרים על הקלף האבוד. תוך כדי כך אנחנו עוברים לאויבי ישראל לזרוע, בלב העם של עדה, זרע של איבה ושינאה העלול לשאת פירות-באזשים.

מעשינו של נז מכביחים כי אמנם יתגשמו פחדינו המכביעיתים ביותר: שהרודן המיצרי של עדה יזכור ברבות הימים את הפסד שנעצנו כנגבו בימי מלחמתו המרה, ויכריח את הממשלה שתקום לחסום את המיצר. השבוע כבר דיבר על כך מנהיג המחתרת.

נשאלת השאלה: האם ניתן לנצח עדה? האם מדיניות הפוכה של ממשלת ישראל היתה יכולה לקרב אלינו, בשעה אחרונה זו, את העם של עדה?

אני מהסס להשיב על כך תשובה ברורה. איננו חיים עוד ב-1954, אף לא ב-1960. כיום רובץ על שכמנו המיטען הכבד של שגיאותינו מתמול-שלשום. כל ערבי מזהה אותנו עם כוחות-השחרור בעולם, עם האימפריאליזם והקולוניאליזם. לא ביום אחד, ולא במעשה אחד, נפרוק מעלינו מיטען אכזרי זה.

כן, בעוד שמובטח לגמרי כי המדיניות הנוכחית של ישראל בעדה תחמיר את מצבנו ותוביל לאסון, אין זה מובטח כי המדיניות המפוכה תשפר את מצבנו באופן מכריע.

אפשר רק לנסות. צריכים לנסות. כי מחיר הכישלון הוא נורא. לוחמי-השחרור בעדה הם יודידי מיצרים, והם נעזרים עלידי מיצרים. בכך הם דומים ללוחמי אלג'יריה במענהו, וללוחמי הקהילה התימנית בימינו.

אך האלג'יריים, למחרת נצחונם, לא הפכו סוכנים מיצרים. בעצם ימי המאבק העקוב-מדם, מנסיים עתה הרפובליקאים להשתחרר מן האפטרורוסות המיצרית.

גם הקהילה הדרום-ערבית, כאשר תשתחרר, לא תהיה סניף מיצרי. היא תהיה, מן הסתם, ידידת מיצרים, אך היא לא תהיה שפחתה העיוורת.

לנו פתח ישראלים בשיחרור עדה, אף בשעה מאוחרת זו, עשויה לפתוח לנו פתח ליחסים (ולוא גם ישאיים) עם מי שאיננו מחר שליטי עדה. היא עשויה ליצור, ליד המיצר, אקלים נוח יותר לישראל — או לפחות למנוע היחצרות אקלים עויין ומורעל ללא תקנה.

זהו השאנס האחרון. אם לא ננצל אותו, ברגע האחרון ממש, עלול לרדת מסך של ברזל בינינו ובין השמש העולית.